

ENTREVISTA AL DIRECTOR GENERAL DE SERVEIS PENITENCIARIS DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

«Una presó està al servei de la societat»

L'entrada en funcionament de la presó de Quatre Camins, «la primera presó catalana inaugurada per un president català», s'ha ajornat perquè no s'ha resolt encara la qüestió de la vigilància externa de la presó i el seu finançament, confirma Xavier Hernández.

Sílvia Monfort

Quan entrarà en funcionament la presó de Quatre Camins?

—Estava previst que entrés en funcionament el dia 18, però el president Pujol va dir públicament quines eren les condicions perquè aquesta presó es pogués posar en marxa. Si no està garantida la presència de forces policials perquè portin a terme la seguretat d'aquest lloc, la presó no pot funcionar. Si la Generalitat es fa càrrec de la seguretat exterior de les presons catalanes, s'ha de demanar que sigui transferit el cost d'aquest servei que fins ara realitzaven les forces de seguretat de l'estat. Si aquest cost no es transfereix, fins que no s'arribi a un acord se n'haurien de fer càrrec o bé la Guàr-

dia Civil o bé la Policia Nacional.

—*¿I com estan en aquests moments les converses?*

—Em consta que hi ha bona predisposició, per part de les autoritats estatals, de trobar una solució, però també em consta que, avui per avui, la solució no està adoptada, ni tenim la garantia que el cost de serveis serà transferit.

El divuit no serà. Confio que pugui ser el vint o el vint-i-cinc o l'u d'octubre... en el moment que a nosaltres ens diguin que està signat el paper, necessitarem un mínim de set o deu dies per a iniciar el trasllat dels presos.

—*¿Els punts d'estira-i-arronsa del finançament, quins són?*

—No ho sé, perquè són converses que porta el departament de governa-

ció. Sí que sé que el senyor comissari general em comentava que les converses anaven per bon camí, que ell confiava a poder-me participar, relativament aviat, una resposta a aquest problema. És l'únic que sé.

—*¿Quin nombre de presos hi aniran destinats?*

—Es farà de forma esglaonada, encara que s'ha d'anar el més de pressa possible per a alleugerir la massificació existent, però començarem amb una xifra de 50 a 60 o 70 els primers dies, i després, cada setmana, d'una manera progressiva amb xifres similars. Així, des de l'inici del procés fins que hagi conclòs arribin a una xifra aproximada de 900, que és l'ocupació màxima prevista, hauran transcorregut sis mesos. Però el ritme també estarà

marcat per la resposta social de la presó, en funció de com sigui l'adaptació.

—*¿Quina és la capacitat òptima de Quatre Camins?*

—És de 504. De cel·les ordinàries, n'hi ha 504, sense comptar les cel·les d'infermeria, les habitacions del departament d'atenció especial per als tòxicòmans, i sense comptar amb les cel·les del departament especial per als més perillosos. També, a part, hi ha les cel·les d'ingrés. Per tant, amb 900 presos cap cel·la tindrà mai més de dos presos. El que no tindria sentit seria tenir una presó com aquesta amb un pres per cel·la, i mantenir-ne 6, 7 i també 8 per cel·la en La Model. En aquest cas el perfecte seria injust. I això passa en la resta de presons de l'estat, en les franceses, les angleses, belgues, italianes, perquè, en tota aquesta àrea s'ha produït un increment importantíssim de població reclusa en els darrers anys.

—*¿Quin tipus de presos hi aniran destinats i d'on?*

—Fa un mes que el conseller de Justícia va dictar una ordre dient que, per ara aquest centre es dedica al compliment de penes per a homes de més de 21 anys classificats en segon grau. La majoria vindran de La Model, on es dona la paradoxa que, sent una presó de preventius, acull ara un nombre molt important de penats; és el centre penitenciari de tot l'estat que més penats té. I se'n rebaixaran 700 o 800.

En el moment que entri en funcionament la presó de Ca'n Brian (al terme municipal de Sant Esteve Sesrovires), que implica una ampliació del nombre de places, podrem fer una classificació més coherent.

—*¿Hi ha la intenció que abans o després es tanqui La Model?*

—Sí, però a llarg termini. Sempre que facin falta places a Catalunya no estem en condicions de restar-ne. Fins que no s'arribi a un equilibri de places no es podrà pensar a tancar La Model.

—*¿Què es pot fer per tal d'alleugerir el nombre de població reclusa preventiva?*

—Si volem solucionar el problema dels preventius cal potenciar amb mitjans humans i tècnics l'administració de justícia, cal modificar les normes processals per abandonar procediments antiquats que no són lògics, i cal modificar alguns articles del Codi Penal per a instaurar penes substitutives o alternatives que en el cas dels delictes primaris i per a delictes no greus sense transcendència social, puguin, sense perjudici de la persecució del delictes i de la imposició de pena, no comportar l'ingrés a presó amb tot el que

això té de dolent per a la pròpia persona i la recuperació del delinqüent.

—*¿Quin és el nombre previst de funcionaris per a Quatre Camins?*

—En total unes 371 persones. Hi ha un bloc de personal directiu; un director i tres subdirectors, un administratiu, quatre caps de servei (responsables del règim interior de la presó) i un cap dels serveis mèdics. Després hi ha previstos tres equips de tractament: un cap, tres criminòlegs, tres psicòlegs, i un pedagog. Un equip educatiu, un equip d'educadors, un de treball social, i llavors els dels serveis administratius, el servei de manteniment de l'edifici, i el personal de servei interior i el mèdic.

—*Donat el cas que els mossos d'esquadra es fessin càrrec de la vigilància exterior de la presó, ¿quin nombre de mossos hi ha previst que hi vagi?*

—És un tema que depèn de governació. El nombre exacte de mossos o de guàrdies civils, si és el cas, l'hauran de dir les autoritats corresponents. La xifra de seixanta és indicativa. Això no serà mai qüestió. Si amb menys en tenim prou, encantats, i si en necessitem més, es posaran.

—*De la convocatòria de nous mossos, ¿Justícia quants en demana?*

—Justícia no demana res. La vigilància exterior de les presons no em correspon a mi. M'ho han de fer. Com s'ho facin, això és qüestió d'ells, és responsabilitat del departament de governació. Em consta que, si se soluciona el problema del finançament, governació està en condicions de muntar aquest servei amb eficàcia. Tenint en compte i partint del que la presó té, els murs, les valles, les xarxes, i tenint en compte els mecanismes de detecció electrònica de què disposa, s'ha de garantir la seguretat.

—*Hi ha el fet que, per primera vegada a l'estat, no hi ha garites en la presó, que el sistema interior de seguretat és totalment electrònic i que la torre que havia de ser de vigilància no ho serà.*

—És un altre problema que no té sentit. El projecte d'aquesta presó el vam rebre de l'administració central i nosaltres hem adaptat el projecte als terrenys. En el projecte ja existia la torre i no ha estat mai un element fonamental de seguretat. Tenia bàsicament tres finalitats: de suport per a determinats tipus d'instal·lació de comunicacions per ràdio, antenes altes, etc. Una altra finalitat, discutible, és que la torre tingués també, des del punt de vista arquitectònic, certa singularitat, és un

ANNA NAVARRO

«La nostra obligació és posar els mitjans necessaris

element d'identificació. I només en un caràcter ocasional, una funció d'observació. Mai ha estat un element fonamental de seguretat. La base de la torre és on hi ha un centre de control de moviments de tota la presó.

Les garites, la vigilància clàssica, estava basada en l'home, però aquest sistema té moltes mancances. Amb la tècnica hi ha mecanismes de detecció i nosaltres hem decidit eliminar els llocs de vigilància estàtica per mecanismes electrònics de vigilància i detecció.

—*¿És cert que es construirà un annex a Quatre Camins per a dones?*

—És cert que un dels problemes de manca d'infraestructura afecta les dones, ja que el nombre de població reclusa femenina ha crescut pràcticament el doble. S'estan estudiant diferents alternatives i entre aquestes es va estudiar la possibilitat de construir un departament de dones al mateix centre, tenint en compte les possibilitats que dona la concepció modular de l'edifici per a afegir-hi un nou mòdul. Però s'ha apartat, de moment, la idea per altres alternatives.

«...er a aquell que es vulgui reeducar».

—¿Quines serien les altres possibilitats?

—Una és construir un centre específic per a dones, però un centre no es fa en dos dies. Una altra possibilitat és fer un nou centre penitenciari i, dins d'aquest, fer un mòdul amb separació per a dones. Té l'avantatge de fer més presons per a homes i dones alhora. També la possibilitat de construir un centre per a dones a Ca'n Brians, però és més fàcil fer-ho a Quatre Camins. Una altra solució, transitòria i provisional, és, o bé habilitar algun dels mòduls d'altres centres que actualment estan ocupats per homes, o d'altra, que és la de trobar un equipament no penitenciari ja existent que, amb unes obres mínimes de reforma, es pogués adaptar bé amb caràcter provisional, o bé definitiu.

—Parlem del possible trasllat de presos d'ETA. Presidència deia que estava disposada a negociar a canvi de contrapartides. ¿Quines serien aquestes?

—A mi no em consta oficialment que Presidència tingui aquesta opinió. A més, ho dubto. Fora d'això, ens trobem que, en un moment donat, la

Direcció General d'Institucions Penitenciàries de Madrid s'adreça administrativament a nosaltres sol·licitant l'autorització per a traslladar als centres de Catalunya un contingent de presos d'ETA. Nosaltres hem donat una resposta en l'àmbit administratiu: d'acord amb la normativa vigent que regula les relacions de coordinació entre les diferents administracions penitenciàries, i que estableix quins són els requisits i els mecanismes per a enviar reclusos d'una administració a una altra, aquest no s'adequen a la petició feta per l'administració de Madrid, i hem dit que no, independentment que siguin etarres o no.

Des d'un punt de vista polític, si és que el tema és polític, no s'ha pactat mai, i davant una petició administrativa s'ha tingut una resposta administrativa, i no és la primera ocasió.

—En qualsevol cas, ¿no pot estar condicionat el finançament que ha d'arribar, a l'admissió de presos d'ETA?

—Quins serien els aspectes a considerar des del punt de vista polític, jo no li'ls puc dir, no sóc ningú per a opinar.

—S'han complert cinc anys de presons catalanes. ¿Quina valoració es fa?

—Hi ha un fet important i és que alguns dubtaven que el govern català no pogués assumir la competència penitenciària, perquè és un tema molt difícil, per la insuficiència històrica de places que ha tingut Catalunya. Hem avançat en línies generals en el programa d'actuació penitenciària: millorar les condicions de vida del pres, un més alt nivell de seguretat i un nivell de convivència més normalitzat, ordenat i menys tens en els centres. Hem procurat un avanç important en l'orientació de la presó cap a la reeducació i reinserció: la nostra obligació és posar els mitjans necessaris per a aquell que es vulgui reeducar.

Hi ha zones negres, també, com l'alt nivell d'inadequació entre el que volem, el que ens demana la llei i el que tenim. La Model continua sent una zona negra i hi ha hipermassificació en altres centres. El problema de l'assistència sanitària hospitalària, tampoc tenim una resposta adient a l'assistència psiquiàtrica, la lluita contra la sida i la tuberculosi...

—¿Quin és el futur que es preveu?

—Els elements d'optimisme són: un centre penitenciari a punt d'estrenar i un altre en construcció i que estarà acabat previsiblement pel juliol de l'any vinent. Tenim acabat ja el projecte i aviat es podran iniciar les obres del pavelló hospitalari penitenciari. Tenim també un increment de la plantilla de funcionaris, un 45% en el transcurs de l'any i es tornarà a incrementar l'any vinent. La inversió repetida any rere any en la millora dels establiments s'està començant a notar. Per acabar, tinc l'esperança que l'any que ve podrem iniciar el passos per a construir un centre penitenciari, l'encàrrec del projecte i fer-lo. No es pot assegurar ni hi ha acord del Consell, però és probable.

—¿Què són les Jornades de societat i presó, del dia 26 de setembre?

—Es tractava de fer unes jornades de reflexió crítica de la societat-presó, cultura i presó i la tercera sobre institucions i presó. Una presó aconsegueix dues finalitats: la presó és l'últim instrument al servei de la seguretat ciutadana. D'altra banda, ha de procurar la reinserció del delinqüent i en la mesura en què es vulgui reinserir, fa un servei a la societat. De vegades, el poble ha tingut la percepció de la presó com a un element estrany i que no és de la societat. Aquestes jornades volen servir una mica per a apropar la societat a la realitat penitenciària. □